

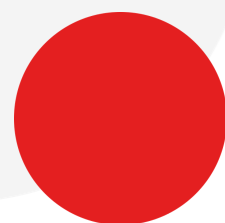

Poradňa pre občianske a ľudské práva

VÝROČNÁ SPRÁVA

2024-2025

Občianske združenie
Poradňa pre občianske a ľudské práva
Hrnčiarska 2/A
040 01 Košice
Slovenská republika

Mobil: +421 – 908 – 69 55 31
+421 – 949 – 33 83 96

E-mail: poradna@poradna-prava.sk

Web: www.poradna-prava.sk

IČO: 37 86 72 70

Bankové spojenie: ČSOB

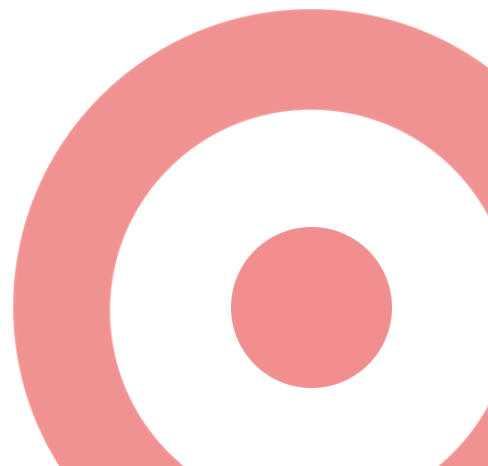
IBAN: SK 82 7500 0000 0040 2997 3859

SWIFT: CEKOSKBX

© Poradňa pre občianske a ľudské práva, 2026

Fotografie: Ján Varchola, Maja Bodnárová,
Poradňa pre občianske a ľudské práva

Publikácia neprešla jazykovou úpravou

Na úvod

Roky 2024 – 2025 boli pokračovaním našej dlhodobej práce v oblasti ochrany ľudských práv, presadzovania rovnosti a poskytovania podpory ľuďom, ktorých práva boli porušené. Naďalej sme sa venovali najmä prípadom diskriminácie, ochrane práv rómskych komunít, policajnému násiliu, ochrane reprodukčných práv rómskych žien a zabezpečovaniu prístupu k spravodlivosti pre ľudí, ktorí čelia nerovnosti a znevýhodneniu.

Uplynulé roky však neboli iba obdobím našej odbornej práce a rozvoja aktivít. Boli tiež rokmi výrazných spoločenských a organizačných výziev. Mimovládne organizácie čelili v tomto období náročnej spoločenskej atmosfére a rastúcemu tlaku, ktorý ovplyvňoval aj podmienky, v ktorých môžeme vykonávať svoju prácu. Naša organizácia zároveň čelila bezprecedentnému zastaveniu finančnej podpory, čo predstavovalo významnú výzvu aj vzhľadom na dlhodobé fungovanie a stabilitu našich aktivít.

Napriek týmto okolnostiam sa nám podarilo pokračovať v napĺňaní nášho poslania. Tieto roky nás opäť presvedčili o tom, aká dôležitá je vytrvalosť, odborná práca a schopnosť prispôbiť sa meniacim podmienkam. Zároveň boli rokmi rozvoja, počas ktorých sme posilňovali naše aktivity a hľadali nové spôsoby, ako účinne reagovať na potreby ľudí, s ktorými pracujeme.

Osobitne chcem vyzdvihnúť význam priamej práce v teréne. Naše skúsenosti opakovane potvrdzujú, že úzka spolupráca s ľuďmi priamo v komunitách je nenahraditeľnou súčasťou našej práce. Práve vďaka tejto blízkosti dokážeme lepšie porozumieť problémom, ktorým ľudia čelia, poskytovať účinnejšiu podporu a budovať vzťahy založené na dôvere.

Veľké uznanie patrí našim rómskym kolegyniam, ktorých pracovné nasadenie, skúsenosti a odhodlanie v teréne sú mimoriadne dôležité pre úspech našej práce. Ich zapojenie je zároveň dôkazom toho, že aktívna účasť Rómov a Rómok vo všetkých oblastiach našej činnosti je nevyhnutná – nielen pri práci v komunitách, ale aj pri presadzovaní systémových zmien a ochrane práv.

Ostatné obdobie bolo zároveň obdobím personálnych zmien v našej organizácii. Rozlúčili sme sa s niektorými kolegyňami a kolegami a privítali nové členky tímu. O to viac ma teší, že sa nám podarilo vytvoriť stabilný tím, ktorý spolupracuje, vzájomne sa podporuje a spoločne hľadá riešenia aj v náročných situáciách.

Veľmi sa teším aj z toho, že sa nám v priebehu rokov 2024 a 2025 podarilo prehĺbiť spoluprácu s akademickou obcou. Naša práca bola podporená aj prostredníctvom spolupráce so študentkami Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktoré k nám pravidelne prichádzali na odborné stáže a prinášali do našej práce nový pohľad, energiu a záujem o problematiku ľudských práv.

Zároveň sme sa aktívne zapájali do rôznych odborných podujatí, diskusií a aktivít organizovaných akademickým prostredím. Vnímame ako veľmi pozitívny signál, že témy ľudských práv, rovnosti a spravodlivosti nie sú mladým ľuďom ľahostajné. Ich záujem a ochota venovať sa týmto témam nám dávajú nádej, že aj v budúcnosti bude existovať generácia odborníčok a odborníkov, ktorí budú pokračovať v ochrane ľudských práv a presadzovaní spravodlivejšej spoločnosti. Verím, že niektorí a niektoré z nich sa budú týmto oblastiam venovať aj profesne – a možno sa raz stanú aj súčasťou nášho tímu.

Naša práca v rokoch 2024 – 2025 zahŕňala individuálnu právnu podporu, strategické vedenie súdny sporov, advokačné aktivity, monitoring porušovania práv, vzdelávacie aktivity aj komunikáciu s verejnosťou. Veríme, že práve kombinácia týchto prístupov nám umožňuje nielen pomáhať jednotlivcom, ale aj prispievať k širším spoločenským zmenám.

Nasledujúce obdobie bude pre nás opäť obdobím výziev, ale aj príležitostí. Čaká nás významný míľnik – 25. výročie založenia našej organizácie. Bude to príležitosť obzrieť sa späť na cestu, ktorú sme spolu prešli, zhodnotiť našu prácu a zároveň s novou energiou pokračovať ďalej. Som presvedčená, že vďaka odhodlaniu nášho tímu, podpore našich partnerov a dôvere ľudí, s ktorými pracujeme, budeme aj naďalej schopní naplňovať naše poslanie a presadzovať ochranu ľudských práv.

Ďakujem všetkým kolegyniam za ich prácu, partnerom a podporovateľom za spoluprácu a všetkým, ktorí veria vo význam našej činnosti.

Vanda Durbáková
predsedníčka združenia

Kto sme

Sme mimovládna nezisková organizácia so sídlom v Košiciach. Naša činnosť sa už viac ako 20 rokov zameriava na ochranu ľudských práv na Slovensku s dôrazom na ochranu práv rómskej menšiny. Venujeme sa ochrane pred diskrimináciou, policajnému násiliu a ochrane reprodukčných práv, špecificky aj téme nezákonných sterilizácií rómskych žien. Poskytujeme Rómom a Rómkam potrebnú podporu tak, aby mohli sami a samé účinne chrániť svoje ľudské práva, aj práva iných ľudí. Špecifickú pozornosť venujeme podpore aktivizmu rómskych žien.

V rámci našej práce

- Vedíme strategické súdne spory: vo vybraných prípadoch s ohľadom na ich širší strategický význam sprostredkujeme bezplatné právne zastupovanie a poradenstvo.
- Úzko spolupracujeme s miestnymi rómskymi aktivistkami a aktivistami a podporujeme ich mobilizovanie sa na ochranu práv rómskej menšiny, s dôrazom na práva rómskych žien a ich detí.
- Uskutočňujeme terénny monitoring so zameraním na identifikáciu prípadov porušovania ľudských práv.
- Navrhujeme a pripomienkujeme legislatívne opatrenia a presadzujeme systémové zmeny na politickej úrovni.
- Poskytujeme informácie medzinárodným inštitúciám, ktoré dohliadajú na dodržiavanie medzinárodných zmlúv o ľudských právach zo strany Slovenska.
- Realizujeme publikačnú činnosť a vzdelávacie aktivity pre rôzne cieľové skupiny.

„Našou víziou je spoločnosť, v ktorej menšiny nie sú utláčané a diskriminované, v ktorej sa rešpektujú ľudské práva všetkých bez rozdielu, v ktorej sa účinne uplatňujú právne prostriedky na ochranu ľudských práv, a v ktorej je každé porušenie ľudských práv dôsledne postihované a kompenzované.“

Hlavné míľniky

- 2003: V spolupráci s medzinárodnou MVO Centrum pre reprodukčné práva sme vydali výskumnú správu [Telo i Duša](#), dokumentujúcu prax násilných sterilizácií rómskych žien na Slovensku ako aj iné porušenia ich reprodukčných práv.
- 2004: Výraznou mierou sme prispeli k tomu, že sa do právnych predpisov v oblasti zdravotnej starostlivosti na Slovensku zaviedol inštitút informovaného súhlasu s lekáorskými zákrokmi.
- 2006: Dosiahli sme prvé víťazstvo na domácich súdoch v prípade diskriminácie rómskej menšiny podľa antidiskriminačného zákona. Žalovaní sa museli za diskrimináciu ospravedlniť.
- 2009: Dosiahli sme [prvé víťazstvo](#) na Európskom súde pre ľudské práva v Štrasburgu v prospech deviatich rómskych žien v prípade K.H. a ostatné proti Slovenskej republike, týkajúce sa porušenia ich práv odmietnutím plného prístupu do ich zdravotnej dokumentácie.
- 2011: Dosiahli sme [prvé víťazstvo](#) na Európskom súde v prospech násilne sterilizovanej rómskej ženy v prípade V.C. proti Slovenskej republike.
- 2012: Dosiahli sme historicky prvé právoplatné [rozhodnutie](#) slovenských súdov o segregácii rómskych detí v prípade školy v Šarišských Michaľanoch.
- 2016: Dosiahli sme naše [prvé víťazstvo](#) na Európskom súde, týkajúce sa policajného násillia voči rómskemu chlapcovi na policajnej stanici v prípade Adam proti Slovenskej republike.
- 2020: Dosiahli sme významný [rozsudok](#) na Európskom súde v prospech dvoch poškodených Rómov, ktorí čelili násilliu počas policajnej razie v Moldave nad Bodvou v roku 2013. Ten prispel k tomu, že sa vláda v júni 2021 za túto policajnú raziu ospravedlnila.
- 2021: Výraznou mierou sme prispeli k tomu, že sa Slovenská vláda po desaťročiach [ospravedlnila](#) za prax násilných sterilizácií.
- 2022: Dosiahli sme prelomové [rozhodnutie](#) Najvyššieho súdu SR, ktorý

rozhodol o segregácii rómskych detí na základnej škole v mestskej časti Stará Ľubovňa – Podsadek.

- 2023: Dosiahli sme významné **rozhodnutie** súdu týkajúce sa diskriminácie rómskeho dieťaťa v prístupe k dištančnému online vzdelávaniu počas pandémie COVID-19.
- 2024: **Dosiahli sme zmier pred Európskym súdom pre ľudské práva** v prospech troch Rómov poškodených násilím počas policajnej razie vo Vrbnici v roku 2015. Na uzatvorenie dohody vplýval aj predchádzajúci rozsudok ESĽP v prípade policajnej razie v Moldave nad Bodvou.
- 2024: Dosiahli sme historicky prvý právoplatný **rozsudok** proti segregácii vo vzdelávaní, ktorým súdy nariadili štátnym inštitúciám odstrániť segregáciu rómskych detí na základnej škole v Terni prostredníctvom konkrétneho plánu a jeho realizácie.
- 2025: Dosiahli sme historicky **prvé súdne rozhodnutie** na Slovensku, ktoré ochránilo obydlie rómskej rodiny pred demoláciou zo strany samosprávy. Okresný súd v Prešove zakázal obci Torysa zbúrať jej príbytok.
- 2025: Dosiahli sme významné **rozhodnutie** Ústavného súdu SR v prospech našej klientky, ktoré potvrdilo povinnosť štátu rešpektovať a dobromyseľne plniť medzinárodné záväzky v oblasti ochrany pred diskrimináciou vrátane odporúčaní výboru OSN podľa dohovoru CERD.

Ocenenia našej práce

V roku 2012 sme za našu činnosť v oblasti ochrany ľudských práv na Slovensku získali výročnú **cenu Francúzskej republiky** „Sloboda, rovnosť, bratstvo“.

V roku 2013 **ocenilo veľvyslanectvo USA** na Slovensku našu advokátku Vandu Durbákovú za jej angažovanie sa na ochranu ľudských práv rómskej menšiny titulom “Woman of Courage”.

V roku 2021 nám Verejná ochrankyňa práv udelila [ocenenie "Ombudsmanské ďakujem"](#) za náš dlhoročný prínos v oblasti ochrany ľudských práv rómskej menšiny na Slovensku.

V roku 2022 nám bolo udelené [ocenenie Roma Spirit 2022](#) v kategórii Čin roka za našu úspešnú obhajobu práv rómskych detí, ktoré boli nezákonne vzdelávané v špeciálnych triedach základnej školy v Hermanovciach.

V roku 2024 sa naša advokátka Vanda Durbáková stala laureátkou prestížneho česko-slovenského [ocenenia pre inšpiratívne právničky – FLAMMA](#).

V roku 2024 sa naša advokátka Vanda Durbáková stala laureátkou [ocenenia Lúč z tmy](#) za dlhoročnú právnu a spoločenskú obhajobu práv Rómov a Rómok na Slovensku.

V roku 2024 bola skupina rómskych aktivistiek z Jarovnic a Hermanoviec, s ktorou dlhodobo spolupracujeme, nominovaná na [ocenenie Roma Spirit 2024](#) v kategórii Čin roka.

Naša práca v rokoch 2024 a 2025

Ochrana pred diskrimináciou

Pokračovali sme v našom úsilí o ochranu práv Rómkov a Rómov a o potieranie diskriminácie vo všetkých oblastiach ich verejného života. Monitorovali sme prípady diskriminácie a porušovania ľudských práv najmä v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, bývania a prístupu k spravodlivosti. Poskytovali sme bezplatné právne poradenstvo a právnu pomoc jednotlivcom a rodinám, ktoré čelili diskriminácii alebo iným zásahom do svojich práv.

Osobitnú pozornosť sme venovali segregácii rómskych detí vo vzdelávaní, diskriminácii rómskych žien v oblasti reprodukčného zdravia a ochrane práv obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít. Prostredníctvom strategickej právnej litigácie sme dosiahli viaceré významné súdne rozhodnutia, ktoré prispeli k posilneniu ochrany pred diskrimináciou, rovného prístupu ku vzdelaniu a ochrany práva na bývanie. Na základe poznatkov z monitoringu a právnej práce sme presadzovali systémové opatrenia smerujúce k odstráneniu diskriminácie a sociálneho vylúčenia.

O našich zisteniach sme informovali štátne orgány, medzinárodné organizácie a mechanizmy na ochranu ľudských práv vrátane orgánov Európskej únie, Rady Európy a Organizácie Spojených národov. Naším cieľom bolo naďalej prispievať k vytváraniu spoločnosti založenej na rovnosti, dôstojnosti a rešpektovaní ľudských práv všetkých ľudí.

● V priebehu roku 2024 sme na základe našich poznatkov z monitoringu a strategickej právnej práce presadzovali systémové opatrenia na odstraňovanie segregácie rómskych detí vo vzdelávaní. Spoločne so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva a Amnesty International Slovensko sme [vyzvali Európsku komisiu](#), aby preskúmala využívanie finančných prostriedkov EÚ na výstavbu novej základnej školy v Trebišove. Upozornili sme, že plánovaná investícia môže viesť k ďalšiemu prehlbovaniu segregácie rómskych detí a je v rozpore s antidiskriminačným právom, rozhodnutiami súdov aj právom Európskej únie.

● V marci 2024 sme predstavili odbornú správu [Rovnosť v prístupe k spravodlivosti](#) – odstránenie prekážok pre Rómov a Rómky pri uplatňovaní ich práv v prípadoch diskriminácie, ktorú sme pripravili v spolupráci s organizáciami Minority Rights Group Europe a EPEKA. Správa vychádza z nášho monitoringu porušovania ľudských práv vo vylúčených rómskych komunitách a z poskytovania bezplatnej právnej pomoci. Obsahovala viaceré odporúčania pre štátne inštitúcie a národný antidiskriminačný orgán s cieľom zlepšiť ochranu pred diskrimináciou a prístup k spravodlivosti.

● V apríli 2024 sme dosiahli významný úspech v prípade segregácie rómskych detí na základnej škole v Terni. Krajský súd v Prešove právoplatne potvrdil zodpovednosť štátnych inštitúcií vrátane ministerstva školstva za segregáciu rómskych detí a zaviazal ich vypracovať a realizovať desegregačný plán. Ide o historicky prvé právoplatné rozhodnutie slovenských súdov, ktorým boli štátne inštitúcie zaviazané prijať konkrétne opatrenia na odstránenie segregácie vo vzdelávaní. [Rozhodnutie](#) predstavuje významný míľnik v ochrane práva rómskych detí na rovný prístup ku kvalitnému vzdelaniu a vytvára dôležitý precedens aj pre ďalšie prípady segregácie na Slovensku.

- V júni 2024 sme sa stretli s ministrom školstva Tomášom Druckerom, s ktorým sme diskutovali o potrebných opatreniach na odstránenie segregácie rómskych detí vo vzdelávaní. Na stretnutí sme poukázali na významné súdne rozhodnutia, ktoré sme v ostatných rokoch dosiahli v prípadoch segregácie rómskych detí, a ktoré potvrdili zodpovednosť štátu vrátane ministerstva školstva za pretrvávajúce nedostatky v tejto oblasti. Presadzovali sme prijatie účinných systémových opatrení na desegregáciu školstva a upozornili na potrebu dôsledného naplňania záväzkov štátu v oblasti rovného prístupu ku vzdelaniu. Zároveň sme pozitívne ocenili zámer ministerstva realizovať pilotné desegregačné plány vo vybraných lokalitách, pričom sme zdôraznili potrebu výrazne intenzívnejšieho úsilia pri riešení segregácie v slovenskom školstve.
- V júli 2024 [sme sa stretli s Komisárom Rady Európy](#) pre ľudské práva Michaelom O'Flahertym. Informovali sme ho o zisteniach z nášho monitoringu a strategickej právnej práce týkajúcej sa diskriminácie Rómov a Rómok na Slovensku. Osobitnú pozornosť sme venovali viacnásobnej diskriminácii rómskych žien v oblasti reprodukčného zdravia, segregácii rómskych žien na pôrodniciach, nerovnému prístupu k záchrannej zdravotnej službe, segregácii rómskych detí vo vzdelávaní a nedostatkom pri vyšetrovaní rasovo motivovaného policajného násillia. Komisar sa stretol aj s rómskymi ženami, ktoré dlhodobo podporujeme v ich úsilí o dosiahnutie spravodlivosti za nezákonné sterilizácie.

- V auguste 2024 [sme predložili správu Poradnému výboru](#) pre Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín. Upozornili sme v nej na pretrvávajúce nedostatky pri ochrane práv Rómov a Rómok vrátane segregácie rómskych detí vo vzdelávaní, diskriminácie rómskych žien v zdravotníctve, nedostatočného vyšetrovania policajného násillia, neexistencie účinného mechanizmu odškodnenia nezákonne sterilizovaných žien a pretrvávajúcich problémov pri uplatňovaní antidiskriminačného zákona v praxi. Výbor sme zároveň upozornili na rastúci problém digitálnej diskriminácie a digitálneho vylúčenia znevýhodnených skupín.
- V lete 2024 sme [požiadali Slovenské národné stredisko pre ľudské práva o posúdenie zámeru Ministerstva školstva SR pilotne zriadiť rómsku národnostnú školu v obci Rakúsy](#). Stredisko vo svojom odbornom stanovisku konštatovalo, že navrhované opatrenia nespĺňajú podmienky dočasných vyrovnávacích opatrení podľa antidiskriminačnej legislatívy, upozornilo na nesystémový prístup ministerstva a uviedlo, že realizácia zámeru by mohla byť v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania.
- V septembri 2024 sme o situácii Rómov a Rómok na Slovensku [informovali aj zahraničných partnerov](#) a diplomatické zastúpenia vrátane predstaviteľov Kanady, Spojeného kráľovstva a Spojených štátov amerických. Poukazovali sme najmä na pretrvávajúcu segregáciu vo vzdelávaní, diskrimináciu rómskych žien v zdravotníctve, nedostatky pri vyšetovaní policajného násillia, sociálne vylúčenie rómskych komunít a rastúci problém digitálnej diskriminácie.
- V decembri 2024 sme Výboru OSN pre práva dieťaťa predložili [alternatívnu správu](#) o stave dodržiavania práv rómskych detí na Slovensku. Upozornili sme na pretrvávajúcu diskrimináciu rómskych detí vo vzdelávaní, diskrimináciu rómskych dievčat v prístupe k reprodukčnému zdraviu, nedostatky pri vyšetovaní policajného násillia, digitálne vylúčenie a právne predpisy s diskriminačným dopadom na rómske deti a mladé ženy. Výboru sme zároveň poskytli informácie o neprijatí legislatívy umožňujúcej odškodnenie nezákonne sterilizovaných žien.
- V januári 2025 sme [poskytli právnu pomoc rodine rómskeho dieťaťa](#) zo Šarišskej Poruby, ktoré bolo podľa nášho názoru neoprávnene zaradené do špeciálnej triedy základnej školy. Po našej intervencii, právnej argumentácii a komunikácii s vedením školy bolo rozhodnutie prehodnotené a dieťa bolo

preradené do bežnej triedy základnej školy s primeranou podporou. Prípád poukazuje na pretrvávajúce riziko neoprávneného zaradovania rómskych detí do špeciálneho školstva a na význam dostupnej právnej pomoci pri ochrane ich práva na rovný prístup ku vzdelaniu.

- V roku 2025 sme po neúspechu pred vnútroštátnymi súdmi vrátane Ústavného súdu SR [podali individuálnu sťažnosť na Výbor OSN pre práva dieťaťa](#) vo veci diskriminačných podmienok poskytovania príspevku pri narodení dieťaťa. Namietame, že súčasná právna úprava neprimerane dopadá najmä na marginalizované rómske ženy a ich deti a vedie k diskriminácii pri prístupe k sociálnym právam. Cieľom konania je dosiahnuť odstránenie diskriminačných dôsledkov právnej úpravy a posilniť ochranu práv detí a ich matiek na Slovensku.

- V máji 2025 sme sa [zúčastnili konzultácií s delegáciou Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii \(ECRI\)](#) pred jej oficiálnou návštevou Slovenska. Na základe našich skúseností z monitoringu a strategickej právnej práce sme delegáciu informovali o pretrvávajúcej diskriminácii Rómov a Róмок, najmä v oblasti vzdelávania a zdravotnej starostlivosti. Upozornili sme na segregáciu rómskych detí vo vzdelávaní, segregáciu rómskych žien na pôrodniciach, ponižujúce zaobchádzanie zo strany zdravotníckeho personálu, nerovný prístup k zdravotnej starostlivosti, pretrvávajúce problémy s policajným násilím a nedostatočné systémové opatrenia na riešenie sociálneho vylúčenia rómskych komunít. Zároveň sme zdôraznili potrebu prijatia spravodlivého mechanizmu odškodnenia nezákonne sterilizovaných žien.

- V auguste 2025 sme [pre Európsku komisiu pripravili odbornú správu](#) o uplatňovaní antidiskriminačnej legislatívy na Slovensku. Správa poskytla prehľad aktuálneho stavu ochrany pred diskrimináciou, analyzovala vývoj judikatúry, právnej úpravy a konkrétnych prípadov diskriminácie vrátane prípadov, ktorým sa venujeme v rámci našej strategickej právnej práce. Súčasťou správy boli aj odporúčania smerujúce k posilneniu ochrany znevýhodnených skupín a k účinnejšiemu uplatňovaniu antidiskriminačnej legislatívy v praxi.

- V septembri 2025 [sme dosiahli významný úspech v prípade rodiny z obce Torysa, ktorej hrozilo zbúranie obydľia](#). Okresný súd v Prešove na základe nášho návrhu nariadil neodkladné opatrenie, ktorým obci zakázal demolovať obydľie našich klientov. Súd po prvýkrát na Slovensku potvrdil, že aj obydľie postavené bez stavebného povolenia môže požívať ochranu ako domov podľa

„Toto rozhodnutie súdu ma potešilo. Znamená to pre mňa, že nebudem s deťmi vonku na ulici. Bála som sa, že ostanem s deťmi bez domova. Nemohla som kvôli tomu spať. Teraz po rozhodnutí súdu sa mi bude lepšie zaspávať.“

povedala pani Mária k rozhodnutiu súdu

Ústavy SR a Európskeho dohovoru o ľudských právach. Rozhodnutie predstavuje významný precedens pre ochranu práva na bývanie a ochranu pred svojvoľnými zásahmi verejnej moci voči obyvateľom marginalizovaných rómskych komunít.

„Súd prvej inštancie zdôrazňuje, že osobitnú pozornosť venoval okolnosti, že nehnuteľnosť je určená na bývanie, teda predstavuje pre navrhovateľku a jej rodinu domov. Právo na obydlie totiž v práve Únie predstavuje základné právo zaručené Chartou základných práv, ktoré vnútroštátny súd musí zohľadniť.“

*úryvok z prelomového uznesenia Okresného súdu v Prešove
vo veci 16C/34/2025, zo dňa 17. septembra 2025*

● Koncom roka 2025 sa nám podarilo [dosiahnuť významné rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky](#) v prospech našej klientky, ktoré potvrdilo povinnosť štátu rešpektovať medzinárodné záväzky v oblasti ochrany pred diskrimináciou. Súd zdôraznil, že ak Slovenská republika uznala právomoc výboru OSN posudzovať individuálne sťažnosti podľa Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (CERD), je povinná jeho odporúčania plniť dobromyseľne vrátane poskytnutia primeranej

nápravy. Rozhodnutie posilňuje ochranu pred diskrimináciou na Slovensku, potvrdzuje význam medzinárodných mechanizmov ochrany ľudských práv a prispieva k dôveryhodnosti Slovenskej republiky pri plnení jej medzinárodných záväzkov.

● V priebehu rokov 2024 a 2025 sme pokračovali v monitorovaní diskriminácie rómskych žien v oblasti reprodukčného zdravia. Na základe zdokumentovaných prípadov sme vyzvali ministerku zdravotníctva SR na prijatie účinných opatrení proti segregácii a ponižujúcemu zaobchádzaniu s rómskymi ženami na pôrodniciach. Poukázali sme najmä na pretrvávajúce umiestňovanie rómskych žien do segregovaných „rómskych izieb“, prípady vyhradených ordinačných hodín pre rómske ženy, ponižujúce správanie zdravotníckeho personálu a potrebu systémových opatrení na odstránenie diskriminácie v zdravotníctve. Zároveň sme pokračovali v presadzovaní legislatívy umožňujúcej odškodnenie nezákonne sterilizovaných žien.

● V priebehu ostatných dvoch rokov sme zároveň v spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva venovali pozornosť aj problematike diskriminačného prístupu k záchranej zdravotnej službe vo vylúčených rómskych komunitách. Na základe nášho monitoringu sme upozorňovali na prípady, keď dispečing odmietal vyslať záchrannú službu k rómskym pacientom a pacientkam vrátane rodiacich žien. O zisteniach sme rokovali s Operačným strediskom záchranej zdravotnej služby a presadzovali prijatie opatrení na odstránenie diskriminačnej praxe.

Ochrana pred policajným násilím

Pokračovali sme v monitorovaní prípadov policajného násillia voči Rómom a Rómkam a v presadzovaní systémových opatrení na jeho prevenciu a účinné vyšetrovanie. Poškodeným osobám sme poskytovali právnu pomoc a zastupovanie v strategických prípadoch, pričom sme zároveň upozorňovali na pretrvávajúce nedostatky v prístupe štátnych orgánov k ochrane práv osôb, ktoré čelia policajnému násilliu. O našich zisteniach sme informovali vnútroštátne aj medzinárodné inštitúcie na ochranu ľudských práv a presadzovali sme dôslednú implementáciu relevantných rozhodnutí medzinárodných súdov.

● Vo februári 2024 [Mestský súd Košice opätovne oslobodil policajtov obžalovaných z týrania šiestich rómskych chlapcov na policajnej stanici v Košiciach v roku 2009](#). Rozhodnutie nasledovalo po tom, ako v máji 2023 Ústavný súd SR zrušil predchádzajúce oslobodzujúce rozsudky všeobecných súdov a konštatoval závažné nedostatky pri hodnotení dôkazov. Ústavný súd pritom nadviazal aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z februára 2023, ktorý vyhodnotil vyšetrovanie a súdne konania v tomto prípade ako neefektívne. Poškodeným rómskym chlapcom aj naďalej poskytujeme bezplatné právne zastupovanie prostredníctvom spolupracujúcej advokátky. Toto rozhodnutie bolo zrušené rozhodnutím odvolacieho krajského súdu na jeseň 2025. Prípád sa tak opäť dostáva pred súd prvého stupňa.

● Vo februári 2024 sme spoločne s inými mimovládnyimi organizáciami vyzvali ministra vnútra Slovenskej republiky, aby presadzoval účinné opatrenia na potieranie policajného násilia voči Rómom a Rómkam. Zdôraznili sme potrebu posilnenia nezávislosti a efektívnosti vyšetrovania prípadov policajného násilia, ako aj prijatia preventívnych opatrení na predchádzanie podobným porušeniam práv v budúcnosti.

● V máji 2024 [sme dosiahli odškodnenie pre troch poškodených Rómov v súvislosti s policajnou raziou vo Vrbnici z roku 2015](#). Európsky súd pre ľudské práva vzal na vedomie uzatvorenie zmieru medzi vládou Slovenskej republiky a tromi poškodenými, ktorí počas policajnej razie čelili násiliu zo strany príslušníkov polície. K uzatvoreniu zmieru došlo na základe iniciatívy Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vyzval strany na mimosúdne urovnanie sporu a poukázal pritom aj na svoj rozsudok v prípade policajnej razie v Moldave nad Bodvou z roku 2020. Dosiahnutý zmier predstavuje ďalší významný krok k uznaniu zodpovednosti štátu za porušenia práv Rómov a Rómkov počas policajných zásahov.

- V júli 2024 sme informovali Výbor ministrov Rady Európy o pretrvávajúcich nedostatkoch pri implementácii rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcich sa policajného násillia voči Rómom. Poukázali sme na to, že prijaté opatrenia zo strany vlády Slovenskej republiky sú podľa nášho názoru nedostatočné na účinné predchádzanie policajnému násilliu a zabezpečenie nezávislého vyšetrovania týchto prípadov.
- V auguste 2024 sme predložili informácie Poradnému výboru pre Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín o pretrvávajúcich problémoch v oblasti ochrany práv Rómov a Rómkov na Slovensku. Osobitnú pozornosť sme venovali otázkam policajného násillia, diskriminácie a nedostatočného prístupu k spravodlivosti pre osoby z marginalizovaných rómskych komunít.

„V prípadoch policajného násilliu voči Rómom a Rómkam, ktoré skončili na Európskom súde zaplatilo Slovensko poškodeným za ostatné roky desiatky tisíc eur. Či už to bol prípad policajnej razie v Moldave nad Bodvou alebo týrania rómskych chlapcov z Luníka IX. Faktom je, že prípady policajného násillia na Európskom súde ukázali, že vo vyšetrovaní prípadov policajného násillia voči príslušníkom rómskej menšiny stále existujú vážne nedostatky. Vláda musí rozhodnutia súdu s plnou vážnosťou implementovať a aj pri vyšetrovaní iných prípadov sa vyhnúť nedostatkom, ktoré jej Európsky súd vytýka.“

Vanda Durbáková - právna zástupkyňa poškodených

Ochrana reprodukčných práv

V rokoch 2024 a 2025 sme v rámci programu Sexuálne a reprodukčné práva rómskych žien pokračovali v našich dlhodobých aktivitách zameraných na ochranu práv rómskych žien v prístupe k zdravotnej starostlivosti. Venovali sme sa najmä problematike segregácie rómskych žien, násilných sterilizácií a ďalších foriem diskriminácie v zdravotníckych zariadeniach. Prostredníctvom monitoringu, advokačných aktivít a komunikácie s verejnými inštitúciami sme poukazovali na pretrvávajúce systémové porušovanie práv rómskych žien a presadzovali prijímanie účinných opatrení na jeho odstránenie.

● V rámci našich advokačných aktivít sme vo februári 2024 [vyzvali Ministerstvo zdravotníctva SR](#) na prijatie konkrétnych opatrení smerujúcich k odstráneniu segregácie a nedôstojného zaobchádzania s rómskymi ženami v pôrodníckej starostlivosti. Zároveň sme upozorňovali na nevyhnutnosť zabezpečiť účinný prístup k spravodlivosti pre ženy, ktoré boli v minulosti nezákonne sterilizované bez svojho informovaného súhlasu. V tejto súvislosti sme kriticky [reagovali na neschválenie návrhu zákona o odškodnení násilne sterilizovaných žien Národnou radou SR](#).

● V roku 2024 sme sa venovali aj problematike prístupu k záchrannej zdravotnej službe vo vylúčených rómskych komunitách. V spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva [sme rokovali so zástupcami Operačného strediska záchrannej zdravotnej služby](#) o prípadoch, pri ktorých podľa našich monitorovacích zistení mohlo dochádzať k diskriminačnému prístupu voči rómskym pacientom a pacientkam, najmä rodiacim ženám. Zdôrazňovali sme potrebu zabezpečiť rovný prístup k neodkladnej zdravotnej starostlivosti a avizovali sme, že túto problematiku budeme aj naďalej monitorovať.

- Významnou súčasťou našej práce bola aj komunikácia s medzinárodnými ľudskoprávnymi inštitúciami. V júli 2024 sme sa spolu s rómskymi aktivistkami stretli s komisárom Rady Európy pre ľudské práva Michaelom O’Flahertym. Informovali sme ho o pretrvávajúcich systémových porušeníach práv rómskych žien v oblasti zdravotnej starostlivosti a o potrebe prijatia legislatívy, ktorá by zabezpečila spravodlivé odškodnenie žien poškodených násilnými sterilizáciami. Komisár sa zároveň oboznámil s osobnými svedectvami žien, ktoré boli touto praxou priamo dotknuté.
- Spolu s partnerskými organizáciami sme pri príležitosti Medzinárodného dňa žien opakovane upozorňovali na pretrvávajúce porušovanie sexuálnych a reprodukčných práv rómskych žien na Slovensku a zdôrazňovali potrebu systémových zmien v tejto oblasti.
- V roku 2025 sme pokračovali vo verejnom upozorňovaní na porušovanie reprodukčných práv rómskych žien a na potrebu zabezpečenia spravodlivosti pre násilne sterilizované rómske ženy. Týmto témam sme sa venovali prostredníctvom mediálnych vystúpení, rozhovorov a verejných diskusií. Opakovane sme zdôrazňovali, že vyrovnanie sa s dôsledkami násilných sterilizácií a prijatie účinných opatrení na ochranu reprodukčných práv rómskych žien zostáva dôležitou súčasťou budovania spravodlivej a nediskriminačnej spoločnosti.

“My rómske ženy, ktoré sme sterilizované už 20 rokov bojujeme za našu pravdu. Očakávali sme, že nás odškodnia, ale zákon neprešiel. Boli sme už tak blízko. Veríme, že jedného dňa nás odškodnia. Žiaľ poniektoré ženy, ktoré boli tiež sterilizované sa už svojej pravdy nedožili. Veľa rómskych žien je sklamaných s toho, že sa to veľa rokov ťahá.”

povedala Veronika,
jedna zo žien postihnutých praxou
nútených sterilizácií

Vzdelávanie, sieťovanie a podpora rómskych aktivistiek a aktivistov

V rokoch 2024 a 2025 sme pokračovali v dlhodobej práci zameranej na posilňovanie rómskych aktivistiek a aktivistov, podporu ich občianskej participácie a ochranu ľudských práv. Naše aktivity boli zamerané najmä na vytváranie bezpečných priestorov na zdieľanie skúseností, rozvoj vzájomnej solidarity, budovanie sietí spolupráce a prehĺbovanie vedomostí v oblasti ľudských práv a ochrany pred diskrimináciou.

Realizované stretnutia a vzdelávacie aktivity prepájali komunitnú prácu s odborným vzdelávaním a vytvárali priestor na prepájanie lokálnych skúseností s národnou aj medzinárodnou úrovňou ľudskoprávnej advokácie.

Stretnutia, sieťovanie a komunitná práca

● V roku 2024 sme zorganizovali sedem stretnutí s rómskymi ženami, z toho tri dvojdnové stretnutia v Herľanoch a Košiciach. Skupina sa rozšírila o nové aktivistky, ktoré vo svojom každodennom živote čelia viacnásobnej diskriminácii a prejavili záujem zapojiť sa do spoločných aktivít. Počas stretnutí sme vytvárali bezpečný priestor, v ktorom sa nové aj dlhoročné aktivistky mohli navzájom spoznať, zdieľať svoje skúsenosti a posilňovať vzájomnú podporu a solidaritu.

- V septembri 2024 sme zorganizovali dvojdnové stretnutie s rómskymi ženami z Českej republiky, s ktorými dlhodobo spolupracujeme na téme nútených sterilizácií. České ženy sa s nami podelili o svoje skúsenosti s uplatňovaním zákona o odškodnení obetí nútených sterilizácií, ktorý bol prijatý v Českej republike. Stretnutie zároveň poskytlo priestor na diskusiu o možnostiach ďalšieho posilňovania spoločnej advokačnej práce a presadzovania spravodlivosti pre poškodené ženy na Slovensku.
- V decembri 2024 sme zorganizovali sieťovacie stretnutie v Miškolci s maďarskou organizáciou Emma Egyesület, ktorá sa dlhodobo venuje podpore reprodukčných práv rómskych žien. Stretnutie prispelo k výmene skúseností, zdieľaniu osvedčených postupov a rozšíreniu našej spolupráce na medzinárodnú úroveň.

- V roku 2025 sme pokračovali v organizovaní stretnutí s rómskymi aktivistkami. Zorganizovali sme osem stretnutí v Prešove, Jarovniciach, Hermanovciach a Ražňanoch. Diskusie sa zameriavali na zdieľanie skúseností s diskrimináciou, posilňovanie solidarity, budovanie komunity rómskych žien a prepájanie nových aj dlhoročných aktivistiek. Venovali sme sa aj témam dôstojného bývania, prístupu k pitnej vode a ďalším problémom, ktoré ovplyvňujú každodenný život rómskych komunít. Súčasťou boli aj neformálne stretnutia, ktoré podporovali vzájomné vzťahy, dôveru a súdržnosť skupiny.
- V roku 2025 sme zároveň zorganizovali tri komunitné stretnutia s rómskymi ženami z vylúčených rómskych komunít na Luníku IX v Košiciach, v Moldave nad Bodvou a vo Svini. Počas stretnutí sme diskutovali o skúsenostiach žien s porušovaním reprodukčných práv, segregáciou na pôrodnických oddeleniach a nedostatočným prístupom ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti. Stretnutia poskytli priestor na zdieľanie osobných skúseností, identifikáciu problémov a hľadanie možností, ako účinnejšie presadzovať práva rómskych žien v oblasti zdravotnej starostlivosti.

- V októbri 2025 sme v Danišovciach **zorganizovali sieťovacie stretnutie rómskych aktivistiek a aktivistov** z vylúčených rómskych komunít. Účastníčky a účastníci zdieľali svoje skúsenosti, osobné príbehy a diskutovali o možnostiach posilňovania občianskej angažovanosti vo svojich komunitách. Súčasťou programu boli aj online vstupy zástupcov a zástupkyň Kancelárie verejného ochrancu práv a Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ktorí priblížili svoju prácu v oblasti ochrany ľudských práv. Diskusie sa zameriavali najmä na porušovanie práv Rómov a Rómok a na možnosti, ako účinnejšie presadzovať ich práva. Stretnutie prispelo k posilneniu spolupráce, vzájomnej podpory a budovaniu aktivistickej siete.
- V septembri 2025 sme sa v Budapešti stretli so zástupkyňami organizácií Emma Egyesület, Dalan Fund, UCCU Alapítvány a CEU Romani Studies Program. Počas stretnutí sme diskutovali o našich aktivitách, zdieľali skúsenosti z praxe a venovali sa možnostiam budúcej spolupráce v oblasti ľudských práv, sociálnej inklúzie a vzdelávania.
- V októbri 2025 sa **naš tím zúčastnil sieťovacieho stretnutia s právničkami a právnikmi z organizácie Fórum pro lidská práva v Olomouci**. Cieľom bolo posilniť spoluprácu, zdieľať skúsenosti z oblasti ochrany ľudských práv a diskutovať o možnostiach spoločného postupu pri strategických prípadoch. Stretnutie prinieslo podnetné odborné diskusie, nové perspektívy a posilnilo vzájomné vzťahy medzi našimi organizáciami.

Vzdelávacie aktivity a posilňovanie kapacít

Popri komunitných a sieťovacích aktivitách sme sa venovali aj vzdelávaniu v oblasti ochrany ľudských práv a boja proti diskriminácii.

● V júni 2024 sme na Luníku IX v Košiciach **zrealizovali vzdelávanie o ochrane pred diskrimináciou pre pracovníčky a pracovníka mimovládnych organizácií Karpatská nadácia a ETP Slovensko**. Vzdelávanie nadviazalo na incident, pri ktorom boli zamestnankyne organizácií spolu so skupinou rómskych žien odmietnuté v miestnej reštaurácii. Účastníčky a účastníka sme oboznámili s právnou úpravou diskriminácie, možnosťami jej identifikácie a dokazovania, ako aj s našimi praktickými skúsenosťami pri poskytovaní právnej pomoci obetiam diskriminácie. Cieľom bolo posilniť ich vedomosti a schopnosť podporovať klientov a klientky z rómskych komunít pri ochrane ich práv.

● V novembri 2024 sme **zrealizovali vzdelávanie pre mladých Rómov a Rómky z občianskeho združenia Student Media Network**, ktorí prejavili záujem o témy ochrany ľudských práv a občianskeho aktivizmu. Počas stretnutia sme predstavili našu prácu a príklady úspešných prípadov ochrany práv Rómov a Rómok pred slovenskými súdmi aj pred Európskym súdom pre ľudské práva. Osobitná pozornosť bola venovaná téme diskriminácie a možnostiam, ako sa proti nej účinne brániť.

● V roku 2025 pokračovala naša **spolupráca s akademickým prostredím prostredníctvom diskusií so študentkami a študentmi** Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach a Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tieto stretnutia prepájali teoretické poznatky o ľudských právach s praktickými skúsenosťami z našej právnej a advokačnej práce a zároveň približovali študentstvu aktuálne výzvy v oblasti ochrany práv marginalizovaných skupín.

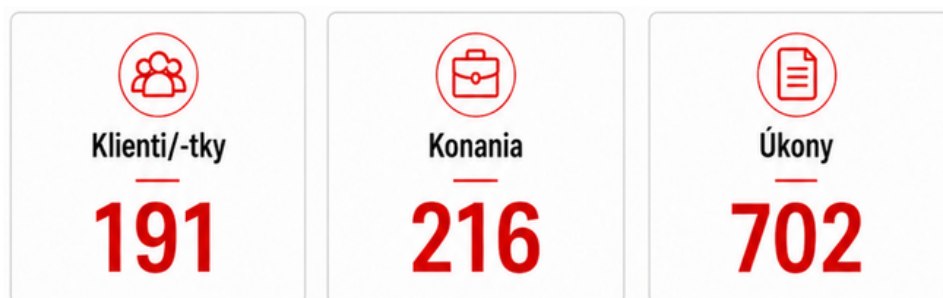

Realizované aktivity v rokoch 2024 a 2025 významne prispeli k posilneniu postavenia rómskych aktivistiek a aktivistov, rozvoju ich kapacít a prehlbovaniu spolupráce v rámci občianskej spoločnosti. Systematické prepájanie komunitnej práce, vzdelávania a sieťovania vytváralo priestor na budovanie dlhodobých vzťahov, zdieľanie skúseností a posilňovanie hlasu rómskych žien a komunít pri ochrane ich práv. Prostredníctvom týchto aktivít sme pokračovali v napĺňaní nášho poslania podporovať rovnosť, nediskrimináciu a aktívne občianstvo v marginalizovaných komunitách a prispievať k vytváraniu spravodlivejšej a inkluzívnejšej spoločnosti.

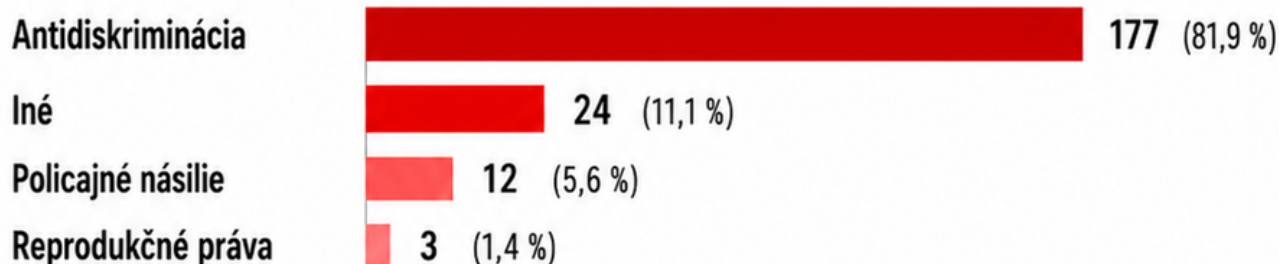

„Páčilo sa mi, že sme vedeli fungovať spolu Rómovia aj nerómovia, spoločne spojení, že sme pracovali v skupinkách, že sme sa rešpektovali, navzájom si pomáhali a venovali si pozornosť“, povedala jedna z účastníčok podujatia Sieťovacie stretnutie rómskych aktivistov a aktivistiek v Danišovciach dňa 29. - 30.10.2025

CELKOVÝ ŠTATISTICKÝ PREHĽAD NAŠEJ PRÁCE ZA ROKY 2024 A 2025

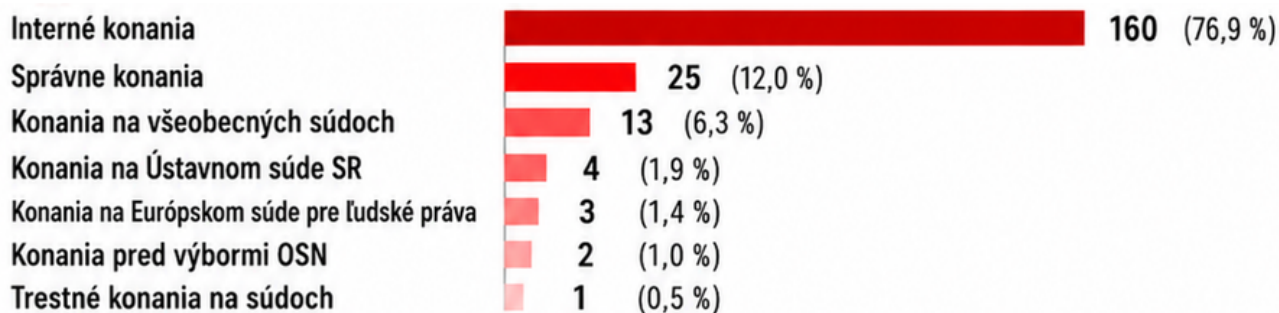

KONANIA PODĽA PROGRAMU

Σ Spolu: 216

KONANIA PODĽA TYPU

Σ Spolu: 208

Ľudia Poradne

Vanda Durbáková – advokátka a štatutárna zástupkyňa

Michala Cilli - právnička

Lenka Tóthová - manažérka kancelárie

Agáta Duchoňová – koordinátorka pre terénny monitoring

Nasťa Čonková – pracovníčka pre terénny monitoring

Veronika Duždová – pracovníčka pre terénny monitoring

Štefan Ivanco - programový koordinátor do 09/2024

Dáša Makarová - stážistka z Právnickej fakulty UPJŠ (akademický rok 2024/2025)

Margaréta Škrobáková - stážistka z Právnickej fakulty UPJŠ (akademický rok 2025/2026)

Laura Gazdagová - doktorantka z Právnickej fakulty UPJŠ (akademický rok 2024/2025)

Rómske aktivistky a aktivisti spolupracujúci na aktivitách organizácie

Správna rada

Michal Čermák – právnik

Ruben Pellar – romista a prekladateľ

Ingrid Giňová – rómska aktivistka

Podporili nás

V období rokov 2024 – 2025 naše aktivity finančne podporili:

Európska únia

Open Society Foundations

Chanel Foundation

Digital Freedom Fund

Individuálni darcovia a darkyne najmä prostredníctvom poukázania 2% z dane či portálu darujme.sk

Srdečne chceme poďakovať aj všetkým, ktorí a ktoré nás v rokoch 2024 - 2025 podporili svojou prácou alebo nefinančne.

Ako nás môžete podporiť

Pravidelným alebo jednorazovým finančným príspevkom.

Venovaním 2% z vašich daní.

Viac informácií o ďalších možnostiach podpory nájdete na našej internetovej stránke.

Prehľad výnosov a nákladov Poradne v eurách

VÝNOSY	2024	2025
Prijaté príspevky od iných organizácií /dary/ granty	119,873.98	113,956.56
Osobitné výnosy/trovy konaní	14,522.46	250.06
Príspevky z podielu zaplatenej dane	1,702.77	802.23
Úroky/kurzové zisky	5,048.91	4,173.44
Príjem z poskytovaných služieb/predaja materiálu	24,365.41	7,134.34
Celkom	165,513.53	126,316.63

NÁKLADY	2024	2025
Kancelárske potreby, technika, opravy	6,513.39	1,583.04
Telekomunikačné služby, poštovné, ostatné služby	693.20	614.12
Nájomné a poistenie	5,843.06	6,399.59
Mzdové náklady a odmeny	73,184.01	67,373.75
Dane a poplatky	17.50	0.00
Advokátske, právne a ostatné služby	20,530.09	18,625.74
Ekonomické služby	3,887.00	3,778.00
Cestovné náklady	3,633.37	7,022.93
Vzdelávacie aktivity a aktivity na podporu aktivizmu (semináre, stretnutia rómskych žien, supervízia)	10,664.85	7,948.77
Publikácie/video - tlač, grafika, autorské odmeny	1,634.48	1,336.50
Tlmočenie, preklady	1,448.00	0.00
Software, domena a webhosting, inzercia	149.63	60.15
Celkom	128,198.58	114,742.59

Ako nás môžete podporiť

Pravidelným alebo jednorazovým finančným príspevkom.

Venovaním 2% z vašich daní.

Viac informácií o ďalších možnostiach podpory nájdete
na našej internetovej stránke

www.poradna-prava.sk

